

MUSIKKBRUKET

BRED STØTTE FOR STYRKET FORMIDLING

Til: Kulturdepartementet
Kopi: Kulturtanken

Dato: 12.02.21

STORTINGSFLERTALL FOR MUSIKKBRUKET

Et flertall på Stortinget er positive til at Norsk Scenekunstbruk får muligheten til å etablere Musikkbruket som svarer på reelle behov i bransjen og som skal bidra til å styrke formidlingen av musikk til et ungt publikum (jf. Innst. 14 S (2020-2021)).

Arbeiderpartiet (AP) og Sosialistisk Venstreparti (SV) foreslår å øke bevilgningen til Scenekunstbruket slik at de faktisk har økonomi til å opprette Musikkbruket. Regjeringspartiene Høyre (H) og Kristelig Folkeparti (KrF) tar på sin side til orde for en mer beskjeden økning, men anmoder samtidig regjeringen om å «vurdere plasseringen av Scenekunstbruket som nasjonal institusjon og deres mulighet til eventuelt å opprette Musikkbruket, slik at musikere kan få et større arbeidsmarked – og flere barn og unge gode musikkopplevelser.»

Selv om AP, SV, H og KrF ikke har samlet seg om én felles merknad i denne saken, gir det altså et flertall både for en økning i tilskuddet til Scenekunstbruket og for en vurdering av Scenekunstbrukets muligheter for å opprette Musikkbruket.

Stortingsflertallet lover dermed godt for en fremtidig solid struktur med stor betydning for den videre utviklingen av musikktilbudet for barn og unge, særlig for tilbudet innenfor DKS. Vi ser frem til at Kulturdepartementet følger opp Stortingets merknader om Scenekunstbrukets vilkår for å opprette Musikkbruket.

GODT FORANKRET OG BRED STØTTE I BRANSJEN

Musikkbruket bygger på verdifull erfaringsbasert kunnskap og en allerede velfungerende ordning som Norsk scenekunstbruk har utviklet organisk over tid i takt med Den kulturelle skolesekken (DKS). Scenekunstbrukets initiativ til å opprette Musikkbruket er godt forankret og har bred støtte i bransjen – blant både arrangører og kunstnere – men også blant fylkeskommunene som forvalter Den kulturelle skolesekken lokalt og som alle inngår i Scenekunstbrukets medlemsnettverk.

Av alle disse samarbeidende aktørene blir Scenekunstbruket ansett som en viktig og nødvendig ressurs for å sikre kvalitet og mangfold i scenekunsttilbudet innenfor DKS – gjennom faglige nettverk, kvalitetsvurdering, arrangørstøtte og produksjonsmidler.

Basert på gode erfaringer med Scenekunstbruket, er det bred støtte til Musikkbruket som kan svare på tilsvarende behov på musikkområdet med mål om å styrke formidlingen av profesjonell musikk til et ungt publikum. Musikkbruket kan samtidig bidra til mer forutsigbare og trygge arbeidsvilkår for musikere på turné i DKS.

SCENEKUNST- OG MUSIKKBRUKETS SELVSTENDIGHET

Kulturtanken har likevel så langt stilt seg avventende til forslaget om opprettelsen av Musikkbruket. Et spørsmål som melder seg, er om grunnen til denne holdningen er at Kulturdepartementet og Kulturtanken ser for seg at det er Kulturtanken som etter hvert skal utføre slike oppgaver som et fremtidig Musikkbruk er ment å ivareta – og som allerede ivaretas av Scenekunstbruket på scenekunstmrådet.

Det er opplagt at virksomhet som innebærer kunstneriske vurderinger *ikke* skal ligge i et direktorat underlagt politisk instruksjonsmyndighet. Noe annet ville være i strid med departementets egen forståelse av armlengdeprinsippet som innebærer at «beslutninger som krever kunst- og kulturfaglig skjønn, ikke underlegges statlig styring» (Prop. 1 S (2020–2021)).

Den virksomheten som Scenekunstbruket i dag ivaretar, og som et fremtidig Musikkbruk er ment å ivareta, må dermed nødvendigvis ligge til en selvstendig virksomhet på en armlengdes avstand fra politikken, og kan ikke legges til Kulturtanken.

TILSLØRTE PROSESSER SKAPER USIKKERHET

Mangelen på informasjon og forklaringer, refleksjon og diskusjon – sammen med iveren etter å fylle Kulturtanken med oppgaver – gjør oss likevel urolige for at direktoratets behov for tilførsel av oppgaver for egen eksistensberettigelses skyld kan stå i veien for den videre utviklingen av Scenekunstbruket og etableringen av Musikkbruket.

Når prosesser i politikk og forvaltning er tilslørte, skaper det nettopp en slik usikkerhet i bransjen om intensjoner og ambisjoner.

Dette er tilfellet i norsk kulturpolitikk nå med en stadig sterkere konsentrasjon av forvaltningsoppgaver og kunnskapsproduksjon – og dermed makt og innflytelse – til to voksende direktorater, Kulturtanken og Norsk Kulturråd. Vi er grunnleggende kritiske til denne utviklingen, hvor det samtidig etableres et forvaltningsmessig skille mellom barne- og ungdomskultur og kunst og kultur ellers.

Begge disse direktoratene får skrittvis tilført stadig flere oppgaver uten ordinære utrednings- og høringsprosesser, og dermed uten en opplyst offentlig samtale verken om hva en slik maktkonsentrasjon vil bety eller om dette er effektiv utnyttelse av offentlige midler.

Før opprettelsen av Kulturtanken var det kun et par-tre årsverk i Kulturrådet som hadde det nasjonale ansvaret for DKS. Det var bred enighet om at dette var for lite. Vi er likevel ikke alene om å spørre hvordan det kan være god ressursutnyttelse å kanalisere 70 mill. kroner i året til nasjonal forvaltning av en desentralisert ordning som fylkeskommunene har ansvaret for.

PROBLEMATISK DOBBELTROLLE SOM TILSKUDDSFORVALTER OG UTØVER

I stedet for at Kulturtankens rolle og mandat utredes i lys av målet om at mest mulig midler skal kanaliseres direkte til elevenes kunstopplevelser, registrer vi at direktoratet får tilført stadig flere oppgaver.

Sammen med stadig flere forvaltningsoppgaver, fremgår det av Kulturtankens årsrapporter at direktoratet selv tar initiativ til en rekke forsknings-, utviklings- og forsøksprosjekter hvor Kulturtanken selv ofte har en utøvende rolle og ikke bare en bestillende eller tilretteleggende rolle.

Vi finner ingen refleksjoner verken fra Kulturdepartementets side eller fra Kulturtanken selv om hvordan en slik problematisk dobbeltrolle som tilskuddsforvalter og utøver/kunnskapsprodusent best kan løses for å sikre uavhengig kunnskapsproduksjon og fri kunstnerisk utvikling, men også for å sikre at mektige direktorater ikke konkurrerer om oppgaver med egne tilskuddsmottakere og frie institusjoner.

I 2019 fikk etaten utvidet mandatet til også å «bidra i arbeidet med barne- og ungdomskultur og til å bedre mulighetene for barn og unges deltakelse». Kulturtanken forvalter allerede søknadsbaserte ordninger, og i tildelingsbrevet til Kulturtanken kan vi lese at de i tillegg skal forvalte midlene som kom i statsbudsjettet til nye tiltak for å styrke barne- og ungdomskulturfeltet.

Kulturtanken har også fått i oppdrag å utarbeide retningslinjer for en ordning som skal stimulere til mer nyproduksjon i DKS og tilskudd til pilotprosjekt som skal stimulere kommunene til å integrere barne- og ungdomskultur i kommunal planlegging.

Vi etterlyser en forklaring på hvorfor Kulturtanken skal forvalte produksjonsmidler i stedet for at man tar i bruk allerede eksisterende og velfungerende strukturer i kraft av frittstående kunstinstitusjoner, Kulturfondet og Norsk Scenekunstbruk – som alle forvalter produksjonsmidler til kunst også for barn og unge på en armlengdes avstand fra politikken.

I tildelingsbrevet leser vi også at «[d]epartementet tar sikte på å delegere forvaltningen av andre tilskudd under kap. 325, post 78 til Kulturtanken fra 2022».

SCENEKUNSTBRUKETS PLASSERING PÅ STATSBUDDSJETTET

Vi viser til merknaden fra regjeringspartiene Høyre og Kristelig Folkeparti om at Scenekunstbrukets plassering som nasjonal institusjon vurderes (jf. [Innst. 14 S \(2020-2021\)](#)).

I tråd med dette anmoder vi om at Scenekunstbruket flyttes fra den nye post 78 *Barne- og ungdomstiltak* under kapittel 325 *Allmenne kulturformål* til post 70 *Musikk- og scenekunstinstitusjoner* under kapittel 323 *Musikk og scenekunst* hvor tilskuddet til samtlige profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjoner bør samles under direkte forvaltning av Kulturdepartementet.

Scenekunstbruket er en viktig formidler av *profesjonell* scenekunst og inngår i det samme nettverket av profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjoner som de øvrige institusjonene på kap 323 post 70. Dette er institusjoner med et helt annet formål enn for eksempel frivillige organisasjoner og amatørvirksomhet som Scenekunstbruket er plassert sammen med på kap 325 post 78.

Vi vil særlig advare mot at forvaltningen av tilskuddet til Scenekunstbruket overføres til Kulturtanken som et voksende direktorat med utøvende oppgaver i konkurranse med egne tilskuddsmottakere.

For å sikre status og kvalitet – som er formulert som et hovedmål for barne- og ungdomskulturmeldingen – må tilskuddsforvaltningen av profesjonell kunst for barn og unge organiseres sammen med det øvrige profesjonelle kunstfeltet.

KULTURTANKENS ROLLE OG MANDAT MÅ UTREDES

Det er bemerkelsesverdig at denne tilføringen av nye oppgaver til Kulturtanken skjer forut for barne- og ungdomskulturmeldingen som skal omfatte en vurdering av direktoratets ansvar og oppgaver.

Vi anmoder om at Kulturtanken ikke tilføres flere oppgaver før rolle og mandat er gjort gjenstand for ordinære utrednings- og høringsprosesser. Når dette ikke allerede er gjort som en del av kunnskapsgrunnlaget for barne- og ungdomskulturmeldingen, bør slike prosesser initieres i kjølvannet av meldingen for å sikre Stortinget et informert beslutningsgrunnlag.

Overordnede kulturpolitiske mål om kvalitet, ytringsmangfold og kunstnerisk frihet, sammen med krav om at mest mulig midler kanaliseres direkte til kunstnerisk produksjon og formidling, må legges til grunn for utredningsarbeidet.

Som en del av en slik utredning må det vurderes hvilke oppgaver som med fordel kan ligge til et direktorat og hvilke oppgaver som best løses av frie institusjoner. Ikke minst må det vurderes hvilke oppgaver som i et velfungerende demokrati *bare* kan utføres på en armlengdes avstand fra politikken av frie institusjoner og dermed ikke kan ligge til et direktorat underlagt politisk instruksjonsmyndighet.

I tillegg må rolle- og ansvarsdelingen mellom Kulturanken og Kulturrådet vurderes for å sikre at det verken bygges opp to direktorat med overlappende oppgaver, eller skapes uheldig skillelinjer i forvaltningen. Det må også vurderes om det er behov for å opprette nye virksomheter for å ivareta uløste behov eller for å unngå problematiske dobbeltroller slik som for eksempel rollene som tilskuddsforvalter og kunnskapsprodusent eller andre utførende roller.

Vennlig hilsen

Norsk teater- og orkesterforening
Marta Færevaa Hjelte
styreleder

Creo – forbundet for kunst og kultur
Hans Ole Rian
forbundsleder

Norsk komponistforening
Jørgen Karlstrøm
styreleder

Norske konsertarrangører
Tone Østerdal
daglig leder

Ny Musikk
Tine Valavuo Tyldum
daglig leder